

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1040.

CHICAGO, ILL., 18. AVGUSTA, (AUGUST 18,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Red in nered v propagandi.
Elbert H. Gary, "jeklarski car".
Zagonetka kitajske revolucije.
Baroni apelirajo na ohijskega guvernerja za "varstvo".
Coolidgova pravičnost delavcem. "Dovolj premoga".
Pomožna akcija premogarjev v zapadni Penni.
Po sedmi letih — še en odlog (Sacco-Vanzetti).
Od zidarskega pomočnika do doktorata.
Papež odlikoval kralja Fuada.
Enotna fronta krščanskih cerkva.
Anton Kristan in njegova govorniška tura (koniec).
Kam gre denar, prispevan v bolniške sklade?
Ali je smrtna kazen potrebna?

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Poročilo o elyskem shodu.
Slovenci v San Franciscu za svoj dom.
Aktivnosti kluba št. 1, J.S.Z.
V ponedeljek 5. septembra na Blaine.
Na Anton Kristanovem shodu v Canonsburgu.
Listu v podporo.
Izobraževalna akcija JSZ.
Račun razpečanih znamk.
Priredbe klubov JSZ.
Konferenca JSZ. v Barbertonu.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).
Razglas župana občine Trioglove (Ivan Vuk).
Vičipci.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates: United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign-Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

OGLAŠAJTE V "PROLETARCU"!

Se izplača, ob enem je s tem pomagano listu.

Razne firme in posamezniki, ki oglašajo v "Proletarcu".

TRGOVINE IN ZAVODI:

FRANK ČERNE, CLEVELAND,
zlatarska trgovina.

ANTON ZORNIK, HERMINIE,
mešana trgovina.

VINKO ARBANAS, CHICAGO,
cvetličarna.

FRANK MIVŠEK, WAUKEGAN,
premog in druga kuriva.

BARETINČIČ & HAKY, JOHNSTOWN,
pogrebni zavod.

VICTOR NAVINSHEK, CONEMAUGH,
zastave, regalije, godbeni instrumenti itd.

MAX SLANOVEC, COLLINWOOD,
krojač, trgovina oblek.

PISARNE:

DR. JOHN ZAVERTNIK, CHICAGO,
kirurg.

DR. ANDREW FURLAN, CHICAGO,
zobozdravnik.

RICHARD J. ZAVERTNIK, CHICAGO,
odvetnik.

JOSEPH STEBLAJ, CHICAGO,
real estate, zavarovalnine.

F. M. OPEKA, WAUKEGAN,
zavarovalnine, stavbišča itd.

DELAVNICE:

NARODNA TISKARNA, CHICAGO.

FRANK DACAR, CLEVELAND,
popravljalnica čevljev.

BANKE:

KASPAR AMERICAN STATE BANK,
CHICAGO.

MILLARD STATE BANK, CHICAGO.

RESTAVRACIJE:

KAVARNA MERKUR, CHICAGO.

CHAP'S RESTAVRACIJA, CHICAGO.

Ako še ne oglašate v "Proletarcu",
vprašajte za cene, in pošljite oglas.
Oglašate lahko vsaki teden, vsaki drugi
ali vsaki tretji teden, ali kakor se po-
godite.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH SOC. ORGANIZACIJ.

AVGUST.

WESTMORELAND, PA. — Piknik 21. avgusta v Woodside parku. Prireja okrajna org. za Westmoreland in Allegheny.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 28. avgusta piknik socialistične stranke okraja Cook v parku Riverview.

SEPTEMBER.

BLAINE, O. — Konferenca J.S.Z. za vzhodni Ohio in W. Va. na Labor Day, v ponedeljek 5. sept.

OKTOBER.

CLEVELAND, O. — Koncert pevskega zbora "Zarja" v nedeljo 9. oktobra v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 16. oktobra v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 13. novembra konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. za severni Illinois in Wisconsin.

WAUKEGAN, ILL. — Ob priliki konference JSZ. v nedeljo 13. nov. vprizori klub št. 45 igro "Njegov jubilej". Po programu veselica.

CHICAGO, ILL. — Koncert pevskega zbora "Sava" v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Dne 31. decembra Silvestrova zabava kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

JANUAR.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1, v nedeljo 29. jan., dvorana ČSPS.

Druge priredbe kluba št. 1 v tej sezoni: Dne 8. aprila dramska predstava v dvorani ČSPS. — V torek 1. maja prvomajska slavnost, dvorana SNPJ. — Dne 20. maja koncert "Save", dvorana SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Čitatelj kapitalističnih listov misli tako kakor hočejo kapitalistični interesi. Edino ako čita tudi delavske liste, je sposoben misliti s svojimi možgani.

POZOR!

DVE NOVI KNJIGI.

POZOR!

"OIL", najboljša Upton Sinclairjeva novela. Obsega 521 strani, cena trdo vezani

\$2.50

"AMERICAN COMMUNISM", spisal James Oneal, urednik New Leaderja.

Avtor opisuje v tej knjigi zgodovino ameriškega komunističnega gibanja, njegov program; delo "Trade-Union Educational League" v strokovnih unijah; njihovo taktiko, metode itd. Ako hočete biti v vsem tem dobro poučeni, kar je posebna dolžnost vsakega socialista, si naročite to knjigo. Cena trdo vezani

\$1.50

Kdor naroči te obe knjigi, dobi po vrhu knjigo "Yerney's Justice". Kdor pošlje dva celoletna nova naročnika na Proletarca, dobi za nagrado knjigo "Oil". Poslužite se izredne prilike!

Naročilo pošljite: Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1040.

CHICAGO, ILL., 18. AVGUSTA, (AUGUST 18,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Téléphone Rockwell 2864.

RED IN NERED V PROPAGANDI.

Borba za osvoboditev Sacca in Vanzettija v luči akcije in kaosa.

Nered je nered, pa bil kjerkoli, povsod vpliva slabo, in v vsakem slučaju so njegove posledice tudi redu v kvar.

Kaj je nered v propagandi, se je pokazalo v obrambi Sacco in Vanzettija. V Evropi ima stvar značaj organizirane propagande, in zato je mnogo jačja kakor v tej deželi, dasi je bila tudi v Evropi kažena z mnogimi "komunističnimi" eskapadami.

Dne 5. maja 1920, torej pred več kot sedmi leti, je bil v Bostonu ustanovljen obrambni odbor, ki funkcionira pod imenom Sacco-Vanzetti Defense Committee. V njemu so zanesljivi, vestni ljudje, in s tem odborom so ves čas sodelovale v njegovem namenu unije in socialistična stranka. Borba je bila takoj od začetka težka, ker se je bilo treba boriti ne samo proti krivici, ampak tudi proti nadutosti in trmo-glavosti sodnih organov države Massachusetts. Umevno je, da so za take obrambe v tej deželi potrebna ogromna sredstva. Omenjeni odbor je dobil v obrambni fond okrog tri sto tisoč dolarjev. Svoja finančna poročila publicira. Poročilo obrambnega odbora v Bostonu, ki izkazuje imena prispevateljev, dohodke v skupnih vsotah, in izdatke v podrobnostih in skupnih vsotah, je izšlo v obliki knjige v drugi polovici leta 1925, nadaljna poročila pa so bila pošiljana listom. To je RED.

Sacco-Vanzetti Defense Committee je organiziral s sodelovanjem unij in socialistov neštete shode, sprejete so bile neštete resolucije, in peticije podpisane od stotisočev, v katerih so zahtevali, da se Sacca in Vanzettiju dá novo obravnavo, ako pa oblasti tega nočejo, naj ju osvobodijo, če nimajo o njuni krivdi boljših dokazov. To je bil RED v propagandi.

Ko se je temu odboru posrečilo zainteresirati socialistične, liberalne in druge poštene elemente po vsem svetu, ko je postajalo javno mnenje za to zadevo bolj in bolj pozorno, je planila v organizirano propagando anarhija. S svojimi kričavami metodami so posegli v

smotreno obrambno delo z vso silo komunisti, in to je kapitalističnemu svetu prišlo kakor nalašč. Komunisti, ki sami propagirajo nasilja, ki s svojimi kričavami, nerazsodnimi agitatorji groze, da se bodo taki in taki nasprotniki znašli "ob steni" ko hitro dobi moč "proletariat", ti komunisti so "organizirali" svoje manifestacije s svojimi grožnjami, in kar se te dežele tiče, s svojimi kolektami.

Sacco-Vanzetti ni prvi slučaj te vrste v Zedinjenih državah. Chas. Moyer in William Haywood, brata McNamara, John Hill in Tom Mooney so slučaj, ki so vzbujali veliko pozornosti in imeli za seboj močno, organizirano obrambo in propagando. Ameriško delavstvo je aktivno sodelovalo tudi v borbi, da reši pred rablji Francisco Ferrerja, in sodelovalo je več ali manj v vseh drugih obrambnih bojih svetovnega slovesa.

Proti Sacco-Vanzettijevemu obrambnemu odboru so komunisti organizirali svoj obrambni odbor, ki deluje pod okriljem komunistične international labor defense. Glavni njegov namen je, dobiti sredstva, da se more komunistične propagatorje obdržati na plačilni listi. Baje jih je samo v Chicagu nad trideset. Če bi kolektali pod firmo odkrite komunistične organizacije, ne bi dobili več kot par tisočakov. Ker kolektajo pod firmo Sacco-Vanzettijeve obrambe, sodijo, da so nabrali nad sto tisoč, toda računov ne polagajo. Sacco-Vanzetti Defense Committee v Bostonu je že večkrat izjavil, da nima s komunističnim odborom nikakih stikov, da ni prejel od njega nikakih sredstev, in nobene finančne poročila. Denar je torej porabljen za plače agitatorjem, za organiziranje shodov, kaotičnih demonstracij in za nove kolekte. Seveda je lahko tudi to "obramba", je pa vprašanje, ali namenu koristi ali škoduje, ali obrambno akcijo smeši ali ji daje značaj resnosti.

Predstavimo si sledečo sliko: Kapitalistično časopisje, katerega ameriški svet čita, je s svojim kričanjem in tudi s poštenim poročan-

njem dejstev o zadevi Sacco-Vanzettija vzbudilo zanimanje tudi med tistim ljudstvom, ki se briga bolj za boksarje in baseball kot za kaj drugega. Neodgovorni kričarji to zanimanje čisto lahko izrabijo. Sredstva imajo. Organizirajo shod, in na velikih plakatih ter v oglasih obljubujejo, da bodo govorili ti in ti prominentni ljudje. Dvorana je natlačena. Naznanjenih govornikov ni, razun enega, ki je njihov. Je pa mnogo drugih. Ljudje jih ne poznajo, še nikoli niso čuli o njih. A govoriti "znajo". V teku 20 minut množica že kipi navdušenja. Organizirana "komunistična" skupina zapoje tam nekje v kotu kitico Internacionale. Nastopi nov govornik, ki začne hvaliti Rusijo. Kakor na signal, začno skupine tu in tam po dvorani burno ploskati; začno jih posnemati drugi. Govornik še bolj dvigne svoj glas, postane močan, govori, kakor da je usoda sveta v njegovih rokah — delavstvo, zbrano na tem shodu je sposobno zahtevati vse in izsiliti vse. Nato se prečita par brzojavov — vse naprej aranžirano. Nato zopet govornik, ki pripravi ljudstvo na kolekto v "obrambni" fond. Velik shod prinese na ta način tisočak in več. Zopet so sredstva! Nastopi glavni govornik, da popravi nejevoljo, ki jo povzroči kolekta. Shoda je konec. Zopet petje Internacionale. Neka deklica vpije, "vsi na generalni štrajk! Generalni štrajk!" Nekateri jo posnemajo, navdušenje kipi. Pridejo na ulico. Deklica se dvigne na avtomobil, in vpije: demonstrirajmo po ulicah do mestne hiše! Generalni štrajk! Navdušenje raste. Pojavijo se nosilci z napisi, — vse naprej aranžirano. Policaji so v strahu, eni se smejejo, množica začne korakati neorganizirano po ulici. Morda jih je tisoč v trimilijonskem mestu, ki so prišli na ta kaotični shod pripravljeni, da demonstrirajo, drugi se ustavljajo iz radovednosti. Policija ukaže demonstrantom, da naj se razidejo. Nočejo. Dekle vpije, "generalni štrajk, naprej!" Tedaj vržejo policaji v množico nekaj solznih bomb, in demonstracije je konec. "Radikalna" masa beži na vse strani. "Komunistični" plačanci so veseli "velikega uspeha".

Naslednji dan objavijo dnevniki "velika" poročila o "komunističnih" izgredih za "osvoboditev" Sacco-Vanzettija. Citirajo "govore" kričavih, neodgovornih ljudi, in glavno pozornost pa posvete dekletu, ki je "vodila" demonstracijo. Vso stvar opisujejo osmešujoče in sramotilno. Ljudje citajo in se smejejo. Eni se zgražajo.

Masa zunaj "demonstracije" pa dobi vtis, da vse to kričanje povzročajo Italijani, Židje in drugi "foreignerji"; v tej veri jo utrjujejo tudi "odkritja" bomb. Tako zna smotrena kapitalistična propaganda izrabiti anarhijo, ki jo uvažajo v delo bostonskega odbora, unij in drugih, komunisti s svojimi obrambnimi odbori in podobnimi metodami.

Neki vplivni pariški dnevnik, ki se bori

za osvoboditev Sacca in Vanzettija, je dejal evropskim "komunistom": "Nehajte s svojimi otročarijami, če nočete poslabšati položaj, v katerem sta Sacco in Vanzetti, in otežkočiti smotreno delo za njuno osvoboditev."

Zagonetka kitajske revolucije.

Kitajska revolucija, oziroma civilna vojna, je v časopisju potlačena na drugo, in celo na tretjo stopnjo važnih dogodkov. Poročila, ki jih priobčujejo iz Kitajske, so konfuzna. Sedaj je na robu propada vlada v Nankingu, (zmerno radikalna), sedaj v Hankovu (skrajno radikalna po zatrdilih nekaterih). Včasih pride v nevarnost režim Pekinga. Včasih se vladi v Hankovu in Nankingu združita v eno. Včasih boljše-viški agentje vodijo vso kitajsko revolucijo. Včasih morajo bežati iz Kitajske. Včasih pomore skoro vse komuniste. Drugi dan so dotičniki še vedno pri življenju. Japonska bo okupirala Mandžurijo, oziroma bo proglasila nad njo svoj protektorat. Nekateri ameriški listi ji naravnost svetujejo, naj to stori čimprej. Na ta način bi bila med Kitajsko in Rusijo precej daleč pognana japonska zagojzda.

Dejstvo je, da civilna vojna na Kitajskem ni še končana, da nacionalistična revolucija, ki jo vodi kuomintang, ni še dosegla osvoboditve Kitajske v merilu kot si jo je zamislila, in da jo še dolgo ne bo; tudi je res, da so v kuomintagu frakcijski spori, da so se nekateri njegovi generali sprli med seboj, da so šli eni bolj na levo in drugi bolj na desno; res je tudi, da je revolucija vzlic tem neizogibnih neprilikom uspešna, in da bo v teku časa pokazala najboljše sadove.

En znak, ki ga svetovna buržvazija osvaja za svoj uspeh, je, da je ruski vpliv v kuomintangu zelo zmanjšan. Sovjetski propagandisti in svetovalci so se večinoma povrnili v Rusijo.

Baroni apelirali na ohijskega guvernerja za "varstvo".

Premogovniške družbe v Ohiju so se odločile, kot se glase razna poročila, da obnove obrat v svojih rovih, katere so proglasili za odprto delavnico. Ker je "odprta", potrebuje varstvo. Proti komu? Proti organiziranemu delavstvu. Na koga apelirajo družbe za pomoč? Na guvernerja. On jim more dati moralno pomoč, ki v tem slučaju ne šteje, torej naj jim pošlje oboroženo silo, ki bo varovala skebe in se bori la proti rudarjem, ki ne zahtevajo drugega kakor da že itak majhne plače ne postanejo še manjše.

Coolidgova pravičnost delavcem. -- "Dovolj premoga"!

Velika časniška agencija A. P. je dne 12. avgusta objavila vest, da so delavski voditelji s predsednikom Coolidgom prav zadovoljni. Res, da ne izkazuje delavstvu nikakih posebnih privilegijev, toda mu je pravičen. To izjavo je podal Mr. Davis, ki je "delavski" tajnik v Coolidgovem kabinetu. "Delavskim voditeljem je zelo žal, ker je Coolidge sklenil, da ne bo več kandidiral za predsednika," je rekel Mr. Davis poročevalcem.

Vprašali so ga, kaj misli o stavki premogarjev. "Delavski" tajnik je odgovoril, da pomankanja premoga ne bo, ker se ga v neunijskih okrožjih producira le malo manj kot je zanj zahteva na trgu, če pa bo potrebno, se bo neunijsko produkcijo lahko dvignilo. Sedaj te potrebe še ni, ker so prejšnje velike zaloge še vedno tako velike, da ni nikjer pomankanja premoga.

Tako govori "delavski" tajnik, član Coolidgove vlade, tistega Coolidga, za katerega je agitiral tudi predsednik unije premogarjev. Mr. Davis je jasno pokazal, da je on "delavski" tajnik samo po imenu, kajti deluje tako kakor je za premogovniške družbe koristno. Pri tem je še toliko drzen, da hvali Coolidgovo pravičnost delavcem, in plaka zaeno z "delavskimi voditelji", ker Coolidge ne bo več kandidat.

To je ameriška "nestrankarska", "nepolitična" politika.

ELBERT H. GARY.

Sodnik Elbert H. Gary je dne 15. avgusta v New Yorku umrl. Listi so priobčili o tem vest z velikimi naslovi. Porabili so po cele strani z opisi o njegovem življenju. "Bil je največji organizator in genij v industriji," so rekli o njemu. Ko je umrl, so vest zadržali sedem ur, ker so hoteli, da bi jo ne izvedeli na borzi. Morda bi povzročila paniko in škodo tej ali oni korporaciji, predvsem jeklarskemu trustu. In to je bil "sodnik" Elbert H. Gary. Živel je za jeklarski trust, katerega je ustanovil in ga vodil četrto stoletja. Ko je umrl, so imeli tisti, ki so imeli naznaniti konec "jeklarskega carja", v mislih samo interese jeklarskega trusta. "Počakajte do večera, da zapro borzo," so ukazali služinčadi, a ta je vest po sedmih urah vseeno razglasila. Umrl je zgodaj zjutraj. Delnice niso padle v cenah, in na borzi po njegovi smrti ni bilo panike...

"Največja Garyjeva čednost," so pisali listi, "je bila njegova človekoljubnost. Bil je on, ki je na apel predsednika Hardinga odpravil dvanajsturnik v jeklarski industriji..."

Tako — bil je velik humanitarec, in odpravil je dvanajsturni delavnik** na apel predsednika Hardinga...

O vladarjih so pisali enako. Cesar je odpravil tlako, delavcem je dal volilno pravico — vsak vladar je poosebljen angel. Enako tudi vladar jeklarskega trusta.

United States Steel corporation, katere je bila pred 25. leti organizirana pod Garyjevim vodstvom, se je razvila v najmočnejšo ameriško korporacijo. Dolgo let je bila smatrana za barometer v gospodarskem življenju Zedinjenih držav. Sedaj, ko so se poleg nje razvili drugi orkani, je njena veličina relativno zmanjšana, a je še vedno ogromna.

Vrednost imovine jeklarskega trusta je cenjena nad dve milijardi dolarjev. V njegovih obratih in v obratih podružnih kompanij je vposljenih nad tri sto tisoč delavcev.

Sodnik Gary je bil kralj v svojem kraljestvu. Umrl je v starosti 81 let. Njegova moč v političnem in gospodarskem življenju te dežele je bila vzlic njegovi visoki starosti večja kot pa moč kogarkoli, izzemši J. P. Morgana in J. D. Rockefellerja.

Elbert H. Gary je bil sovražnik strokovno in politično organiziranega delavstva. Unija ni mogla v njegovi domeni nikdar dobiti trdnih tal. V zadnji generalni stavki jeklarskega delavstva je bil za boj do svoje zmage, in je zmagal, ne samo zato ker je bila na njegovi strani moč, ampak največ zato, ker se delavstvo še ne zaveda svoje. Vse javno mnenje je bilo na strani stavkarjev, a tudi Gary je dober propagandist. Čimdalj je trajala stavka, toliko bolj je Gary sipal svojo propagando.

Stavka je imela to prednost, da je ameriško ljudstvo izvedelo o suženjskih razmerah v jeklarski industriji, o nizkih plačah in dolgem delavniku, ki traja 12 ur na dan, sedem dni v tednu, 365 dni v letu za večino njegovih delavcev.

Celo predsednik Harding se je umešal v spor z apelom na Garyja, da naj odpravi dvanajsturni delavnik. In Gary je v imenu trusta obljubil, da bo delavnik skrajšal na deset, kjer pa je obrat neprekiden, na osem ur. Tako se je dogodilo, da so pripisali skrajšanje delavnika, kolikor ga je bilo, Hardingu, namesto uniji in stavkarjem.

Garyjevo ime je uklesano v kamen, ali pa se blišči v zlatih črkah marsikje. Zapisano je na visokih učnih zavodih, cerkvah, knjižnicah in raznih drugih zavodih. Mesto Gary v Indiani se imenuje po njemu.

V dušah delavcev, ki garajo v domeni pokojnega carja, ki so padli v nji, ki so se izželi v nji, pa Garyjevo ime ni zapisano z zlatimi črkami.

ALI HOČETE LIST REDNO PREJEMATI?

Ali vam je naročnina na "Proletarca" potekla? Tekoča številka Proletarca je 1040. Ako je številka v oklepaju poleg vašega naslova manjša kot to, ste z naročnino zaostali za toliko tednov kolikor je številka v oklepaju manjša od tekoče številke. Obnovite jo! — Ali ste dobili opomin, da naročnine še niste obnovili? Pošljite naročnino, da si zasigurate redno prejemanje lista. Ko pošljate naročnino, pridobite tudi svojega znanca ali prijatelja, da se naroči na "Proletarca".

TONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

XXII.

Tisti večer je bila Pavla sama doma. Bolezen se ji je že očitno poznala na obrazu, ki je postajal bled in koža je propuščala vijoličast sijaj žilic pod očesom. Sedela je pri odprtem oknu in pričakovala moža, ki je delal čez uro.

V samotnih urah, ko je imela obrnjene misli samo vase, jo je spreletavalo mučno občutje po veliki sumnji, ki jo je napadala venomer.

Čemu se ne veselim njegovega prihoda, kadar ga ni doma, si je očitala, čemu mu ne letim nasproti, kadar zaslišim njegove korake na stopnicah in čemu se mi zapirajo oči, kadar me poljubi s svojim vročim poljubom?

Tiho spoznanje, ki je prepreglo kakor ogromen polip vse njene možgane s svojimi lovkami že takoj v mesecu, ko je začutila v sebi materinstvo, je bilo očitno vedno bolj.

Samo sebe se je izpovedovala od tistih dni in vsakokrat je našla odvezo. Čutila pa je, da ji ta odveza nikakor ne more dati miru, da jo še bolj vznemirja, da jo stiska in sili k priznanju, ki ga je teptala s svojo voljo, pa ga ni mogla potepati.

— To je zato, ker ga ne ljubim, je priznala danes in odvrгла omahljivost od svojega hotenja.

— Ne ljubim ga. Kdaj sem že to vedela, pa si nikdar nisem mogla razodeti.

Od tega resničnega spoznanja spačeni obraz se je obrnil v temo noči in je z očmi rezal globino te strahote.

— Še vedno je Klinger v meni! Čim manjkrat ga vidijo moje oči, tem večkrat ga čuti srce. In kadar je Milan pri meni, stoji on poleg mene, in kadar me Milan poljubi, vidim skozi drgetanje svoje duše njega, ki ljubi Heleno —

— Ona je postala žena ljubezni, jaz pa sem postala vlačuga, zakaj možu sem izročila svoje telo, srce pa taji in skriva ljubezen do drugega.

Iz teme je švignil svetel trak preko sten njene sobe in videla je vsepovsod — zakaj. To, vse skrivnosti željno besedo, ki odkriva globoko morja, odkriva gore in ustvarja človeštvo s silnimi možgani.

— Zakaj torej sem hotela biti njegova žena? Samo zaraditega, da me oplodi, ker sem vedela, da me on ne bo nikdar, ki ga resnično ljubim in ker bi bilo tako nesmiselno. Toda čemu ravno Milan, ko bi me lahko oplodil vsakteri, kateremu bi se ponudila, vsakikrat in vsako uro?

Z vsemi potankostmi se je spomnila onega večera, ko se je razodela Milanu:

— Sedaj, Milan, ti bom povedala, kar sem sklenila. Stopila sem k njemu, odmaknila sem mu roke, s katerimi si je zaslanjal obraz in sem si jih dala okoli vratu. "Zdravnik, katerega sem prvega ljubila, je zame kakor mrtev. Tisto, kar je bilo ni več. Ti pa si, ki si! Tudi nate sem mislila. Ti in on sta se bojevala z mojim srcem. Zmagala sem pa jaz sama. Milan, jaz te hočem — — —"

Tako je bilo. Sedaj pa naenkrat: Kaj je od mrtvih vstal?

O, ne! On še nikoli umrl ni! In zmaga njegovega srca je bila samo samoprevara, da uničim nesmiselnost svojega življenja. Toda zakaj, zakaj — sem hotela Milana, tega ne umejem, ne morem doumeti . . .

Ali sem storila to iz usmiljenja? Iz usmiljenja do očeta, ki je gledal name s skrbi polnimi očmi.

In še ni našla tega odgovora, že je slišala svoje besede istega večera:

— Mož, ki oplodi žensko brez ljubezni do njenega srca, in njenega telesa je pes — — —

— In ženska —, ki se oplodi od moža, ki ga ne ljubi, je psica? Ne, ne, ne!

To jo je žgalo, to ji je trgalo dušo, čast.

— Ne, si je popravljala te besede. To ne more biti. Jaz, ki sem hrepenela po materinstvu, po otroku s tako nerazumljivim veseljem in hrepenenjem — da bi bila kakor žival, ki nima časti, ne sramu?

In velika sila njenih premišljujočih možgan ji je povedala:

— To ni res! Moški, ki napravi to samo zaradi poželjenja tujega mesa je zver — in tudi ženska, ki se iz istega namena podvrže možu, ni vredna dostojanstva, ki si ga je pridobil človek s svojim umom. Toda jaz nisem hotela tega. Nisem si želela Milana, hotela sem postati mati. Samo zaraditega sem hotela moža — in Milana zato, ker me ljubi. —

V teh globinah človeškega premišljevanja, pa ji je stopila slika pred misli in se je zgrozila:

— Toda sedaj se spominjam. Takrat nisem mislila na otroka. Ne! Na kaj sem mislila takrat? Na nič. Slast je bila premočna — in duh moj prešibek, da bi ustvaril kakršnokoli misel. Vlačuga . . . ?

— Zakaj se sedaj od dne do dne bolj bojim rodenja? Zakaj je minulo vse hrepenenje — — — ?

In edino kar je mogla še doseči s svojimi izmučenimi misli je bilo:

— Ker ga ne ljubim, ker je še vedno on v meni.

— Ali sem zato vlačuga — — — ? Zakaj, le zakaj sem ga vzela — — — ?

— Utrujena se je naslonila na okno in šepetala:

— Tega ne morem doumeti, ne morem, ne morem . . .

V teh hudih trenutkih je stopil Milan v sobo, in privil je električno svetilko. Pavla se je zdrznila, zakaj njegov prihod jo je skelel, kakor zločinca pred pogledom na žrtev. Toda premagala se je.

— Čemu onesrečiti tudi njega, ko sem že jaz preveč, ji je dejal glas srca.

Milan, ki je s strahom gledal njena vedno bolj bleda lica, ji je nežno očital:

— Ne premišluj vedno o svoji bolezni! Bodi vesela, kakor sem jaz, četudi me zalezujejo paglavci od vseh strani. Poglej! ko sem šel domov, me je dohitel sluga iz bolnice in mi je dal tale listek.

Pavla je brala listek, ki ga je v naglici napisal Klinger.

— In kaj boš napravil sedaj? ga je vprašala Pavla. Ali se kaj bojiš?

— Ne bojim se! Toda jezi me, da so še dandanes tako neumni in otročji ljudje na svetu.

— Pa paziti se vendar moraš!

— Nič se ne boj, Pavla! Danes sem bil zadnjikrat na delu — saj veš, da pričnemo jutri stavkati. In bom se varoval. Ponoči pa ne bom šel nikamor. Toda, veš draga, strašno sem lačen!

Prijel jo je okoli pasu in jo peljal k štedilniku.

— Ali ti prinesem skledo?

Pavla se mu je veseložalostno nasmehnila in zdelo se ji je, da je ta hip zadovoljna.

— Zelo me ljubi. O, ko bi mogla tudi jaz njega!

Skozi vrata je skoraj pridiral Abram zasopel in razvnet. Obstal je sredi kuhinje in bruhal iz sebe:

— Vsi rudniki so podržavljeni. Jutri prevzame državna oblast vse revirje, vse premoženje in vse delavstvo.

— Kje ste to zvedeli, oče, se je iznenadil Milan nad to nepričakovano novico.

— Brzjav! Pazniki že nabijajo vladine proglase, da naj vzamejo rudarji to na znanje, da ostane vse oboje v službi, da naj potrpe, in jih svari pred stavko, češ, da bo vlada ugodila vsem njihovim upravičenim zahtevam.

— Za vraga vendar, to bo polom in zmešnjava, je dejal Milan.

Abram se je obrnil k Pavli.

— Kako s teboj?

— Bo že! Pojdimo večerjat!

Med večerjo sta se živahno pomenkovala oba moža:

— Ta pogajanja med vlado in družbo so se vlekla že več ko eno leto. In sedaj naenkrat kakor strela, ko nihče ni slutil! To ni kar tako, se je razgreval Abram.

— Meni se pa zdi to razumljivo. Vlada je bila močno odvisna od te družbe. Vse železnice

in vsa industrija je takorekoč v njenih rokah. S tem, da je kupila vse rudnike, se je osvojila. In tudi rudarje bo imela bolj na vrvi, kakor pa družba, ki je bila proti njim skoraj brez moči.

— Toda kako bo sedaj s stavko?

— To je nič ne ovira. Mi bomo stavkali vseeno! Sedaj so naše zahteve do pičice upravičene. Saj se že nihče ne upa več v stare rove.

— Če hoče biti vlada naklonjena rudarjem, bo ugodila njihovim zahtevam — in bo odstavila Podgano.

Milan je postal kar nestrpen. Vstal je in se pokrtil.

— Kam pa misliš?

— Radoveden sem! Rad bi še kaj več zvedel.

— Le pojdi — je dejal, Abram, pa kmalu pridi! Te bova počakala.

Pavla pa ga je prosila.

— Ne hodi, saj veš kaj ti je pisal zdravnik! Pokazala je Abrammu pismo. Ta ga je prebral in se je razsrdil.

— Pobalini. Pa bi bilo res bolje, ko bi ostal doma. Neumni so res tako, da mislijo, da bo že raj na zemlji, če zakoljejo človeka, ki ne odobrava njihovih otročarij.

(Dalje prihodnjtč.)

Kam gre denar, prispevan v bolniške sklade?

Slovenska Narodna Podpornna Jednota je izplačala v prvi polovici tega leta \$305,834.40 bolniške podpore.

Hrvatska Bratska Zajednica je v istem času izplačala \$357,823.20 bolniške podpore.

Jugoslovanska Katoliška Jednota jo je v teku šestih mesecev izplačala \$74,206.50. Skupaj so jo izplačale te tri jugoslovanske podporne organizacije v prvi polovici leta 1927 \$737,864.10.

Če prištejemo k tem še bolniške podpore, ki so jo izplačale v isti dobi SSPZ., KSKJ. in ostale jugoslovanske podporne organizacije, bi znašala skupna vsota precej nad osem sto tisoč dolarjev.

Papagaj pravi

To, kar "Proleta-rec" piše, sem jaz že davno pozabil.

PO SEDMIH LETIH--ŠE EN ODLOG!

Električni stol, določen da usmrti Sacca in Vanzettija, je bil zanj pripravljen 10. avgusta. Zagovorništvo se je trudilo, da izposluje nadaljni odlog. Pri zadevi se prepričati justične organe, da so novi protidokazi tako veliki, da bi bila justična usmrtitev teh dveh obsojencev navaden umor, kajti krivda za zločin, radi katerega sta obsojena, jima ni bila dokazana in jima je danes, po sedmih letih odlaganja in legalne borbe, še veliko manj.

Zagovorništvo je ponovno apeliralo na vrhovno sodišče države Massachusetts, naj jima dovoli na podlagi sedanje evidence novo obravnavo. Ker vzame sklicanje članov vrhovnega sodišča, ki so večinoma na počitnicah, čas, se je elektrokucijo Sacca in Vanzettija odložilo do 22. avgusta. Ako vrhovno sodišče do tedaj ugotovi zagovorništvo in pravici, bo sta dobila novo obravnavo. Če pa se pridruži guvernerju Fullerju in njegovi komisiji, bo rabelj dne 22. avgusta zopet pri električnem stolu in čakal, da mu privedejo žrtvi.

Ko je guverner Fuller podal svojo izjavo, in si umil roke kakor Poncij Pilat, ga je pohvalilo stotine urednikov kapitalističnih listov, — češ, postopal si pogumno ter pravično in pokazal, da te radikalna propaganda, ki zahteva njuno osvoboditev, oziroma novo obravnavo, ni nič ostrašila. Drugi niso bili tako sigurni. Guverner jih s svojimi argumenti ni prepričal, kajti dejstev, da je bil sodnik Thayer pristranski in obtožencema naravnost sovražni, in da so proti njima pričali med drugimi tudi taki, ki niso mogli zakriti svojega sovraštva, ni mogoče izbrisati. Govorili so torej s predsodki, in videli v svojem sovraštvu kar bi pravični ne mogli videti.

Ameriški javnosti je zelo malo znano, da se je v času tiste obravnave tudi sedanji guverner Fuller o njima sovražno izražal. Nastopal je sovražno celo proti Victor L. Bergerju in Eugene V. Debsu. Fuller

je bil tedaj kongresnik. V času, ko je bila na dnevnem redu razprava o predlogu za izključenje socialističnega kongresnika Bergerja, je Fuller v svojem govoru fanatično napadal Bergerja, Debsa, Haywooda in druge radikale; O Debsu je dejal, da ne spada drugam kakor za omrežje; vsi drugi notranji "sovražniki" Zedinjenih držav zaslužijo enako nagrado. Berger mora biti izključen, ker je "nevreden", da bi sedel v zbornici, v kateri je "reprezentirano" ameriško ljudstvo." Fuller je bil kongresnik štiri leta; njegov govor za izključenje Bergerja in za progon na radikale je bil v vsem tem času, njegov "najvažnejši" govor. Imel ga je 19. nov. 1919.

Ali more človek s takimi predsodki reči, da je podal svojo razsodbo v zadevi Sacco-Vanzettija brez predsodkov in pravično?

Obramba Sacca in Vanzettija je ob enem boj proti reakciji, in reakcija se tega zaveda, kajti ona hoče, da gresta Sacco in Vanzetti na električni stol, ker zahteva to "zmaga" reakcije (oni ji pravijo "mir in red", "pravica" itd.) nad "blaznim radikalizmom."

"Blazni radikalizem" je reakciji vsako stvar, ako ni njena in z njo. S svojo propagando hoče umiti sebe in pokazati obrambo v luči "kosmatih boljševikov", bomb in groženj. "Poglejte, kako se blazni radikalizem bori za osvoboditev dveh roparskih morilcev," vpije reakcija, da bi zbegala ljudstvo, kakor tisti tat, ki je dirjal po ulici in vpil, "držite tata!"

Tudi papež je postal "blazni radikalec" kot poročajo iz Rima, ker se je zavzel za osvoboditev Sacca in Vanzettija. Skoro vsi pisatelji svetovnega slovesa so postali po sklepanju dolarske propagande "blazni", ker so apelirali na Fullerja in Coolidgea, naj posreduje v prilog obtožencema, katera sta bila v "uglednih" listih od uglednih oseb že tolikokrat nazvana za "roparska morilca".

Nicola Sacco, žena in otroci pred petimi leti. Ta slika N. Sacca je bila vzeta v ječi v Dedhamu. Na sliki je tudi njegova žena ter njuna hčerka, spodaj njun sin Dante. Nicola Sacco je danes, po sedmih letih trpljenja, fizično slab in postaran. Njegova žena je izmučena do skrajnosti.

Anton Kristan in njegovi shodi.

Anton Garden.

(Konec.)

Pri sklicavanju shodov smo računali, da bo radovednost prignala marsikoga v dvorano, kar bi pomenilo večjo udeležbo. Sedaj lahko konstatiramo, da je bilo število ljudi, ki so posetili Anton Kristanove shode iz radovednosti, zelo majhno. Na vseh smo torej imeli avdijenco, ki ni prišla iz radovednosti da vidi "kakšen je govornik", pač pa radi zanimanja za govor. V par slučajih smo imeli tudi nekaj posameznikov, ki so prišli z namenom staviti "pitanja" govorniku, katera so si napisali pred shodom, ali pa jih prejeli po pošti s potrebnimi "navodili".

Na dveh shodih v Clevelandu in na enem sestanku, oziroma predavanju pod avspicijo clevelandske slovenske zadružne zveze, smo imeli 425 udeležencev, kar za tako veliko naselbino seveda ni veliko. Če pa bi rekel, da je to število slaba slika za naselbino, bi bil njen ponos s tem užaljen, tistega ki "žali", pa navadno nazivajo s "kikarjem" in malkontentom. Ljudem namreč nikoli ne ustreže: če "kikaš", ni prav, in ako si tiho, pa tudi niso zadovoljni.

Kljub sorazmerno majhnemu številu posetnikov clevelandskih shodov lahko rečem, da je bila avdijenca prvovrstna. Zelo se mi je dopadlo predavanje o zadružnem gibanju, na katerem je bilo okrog osemdeset oseb. Shodi v Clevelandu so se izvršili v najlepšem redu, brez najmanjše "pobune".

Isto kot o clevelandskih, se lahko reče tudi o shodu v Barbertonu. Avdijenca je bila prvovrstna. Naselbina je v primeri s clevelandsko majhna, a shoda se je udeležilo okrog sto oseb. Posebnost tega shoda je bila obilna udeležba s strani žensk. Videli si jih po vsej dvorani v častnem številu. Iz tega bi sklepali, da je družinsko življenje v barbertonski naselbini na višji stopnji razvoja kot v povprečni slovenski družini v Ameriki. Med našim narodom je še vse preveč takih mož in in tudi žensk, ki pravijo, da "mora baba ostati doma". Izmed vseh naselbin, katere sem ob tej priliki posetil, je edino Barberton pokazal, da se je zelo otresel tega čudnega nazora. Da je tudi vzgoja otrok na višji stopnji, prikazuje dejstvo, da se je mladina, katere je bilo precej na tem shodu, zadržala jako vzorno in je pazno sledila govorniku. Je izjemna, ta naš Barberton, in je vreden, da bi ga posnemale mnoge naselbine!

V Detroitu sem bil na kratkem obisku pred več leti. Priliko, da si bolj pazno ogledam to poldrug milijonsko mesto, sem imel šele na tem posetu. In kaj naj človek reče o mestu, po katerem kolovrati par dni, a se popolnoma nič ne "spozna" v katero smer hodi in kam vodijo njegove ulice? Bodisi v notranjosti ali pa v predmestju tega velenega mesta, počutil sem se kot bi pričel igrati šah. Človek se hitro orijentira v New Yorku, ali Philadelphiji, Chicagu ali v Clevelandu, ne pa v Detroitu. Edino kar se mi je dopadlo v tem mestu, poleg kratkega bivanja med sodrugi, je park Belle Isle in pa — shod. Zelo sem bil presenečen nad redom in mirnostjo avdijske tekom Kristanovega govora. Ako človek vnaprej pričakuje "pobune", in ako se pričakovanje ne izpolni, postane nekam razočaran. V tem slučaju smo morali čakati na pričakovano skoro do zaključka shoda. Sicer tudi ob zaključanju shoda ni bilo bogvejak nemirnosti v dvorani, a nekaj jo

je bilo vse eno — rekel bi za spremembo. Kjer je zbrana avdijenca iz dveh taborov, shod sploh ni shod, ako ne pride do "nemirov".

Dogodilo se je, kot sem pričakoval. Detroitškega shoda se je udeležilo precejšno število komunistov (okrog štirideset). Tekom govora sem bil zelo presenečen, ker so ravno tako pazno sledili Kristanu kot nekomunisti, razen govornikovega glasu je vladala v dvorani večkrat povsem grobna tišina. Na prvi hip zelo zagonetno vprašanje: prišli so na shod z namenom, da napravijo "pobuno" ali shod celo razbijejo, a se obnašajo kot — gentlemani! Tekom govora so namreč popolnoma pozabili, da so komunisti in kaj je njih komunistična dolžnost. Moje mnenje je, da niso nepoboljšljivi; resnica je najbrž nasprotno. Ako bi ne sledili demagogom in agentom provokatorjem, bi se dal iz njih napraviti zelo dober material za vsako organizacijo. Postali so zopet komunisti po dokončanem govoru in stavili govorniku več naivnih in stereotipičnih vprašanj, na katere je odgovarjal precej ostro. Da je prišlo do razburkanja, je bil temu precej vzrok predsednikov glas, ki je deloval zelo vznemirjačo na avdijenco. Ako je predsednik shoda razburjen, ali če ima naravno razburljiv glas, je možnost, da pride do nemirov v medsebojno antagonistični avdijenci 90 procentov hitreje kot pa, ako je on miren in vpliva pomirjevalno.

Kaj naj rečem o shodu v Canonsburgu, Pa.? Avdijenca je bila številna in precej heterogenična ali mešana. Večje število sodrugov je prišlo tudi iz oddaljenih naselbin, med njimi Nace Žemberger iz Glencoe, Ohio. Izmed vseh je bil ta shod še najbolj utrudljiv za govornika, prvič radi silne vročine v dvorani in drugič radi precejšnjega šuma, ki je vladal med avdijenco skozi ves čas govora. Šum je povzročala mladina in pa število ljudi, ki niso prišli na shod poslušati govornika, temveč da se razgovarjajo med seboj ali pa z izrecnim namenom, motiti govornika in avdijenco. Med zadnjimi je bil tudi naš "prijatelj" Jernej Hafner. Njega nisem poznal do tega shoda in sem si ga predstavljal za bolj inteligentnega človeka kot je v resnici. Takoj sem videl, da je žrtev inferiornega kompleksa — želi in hoče biti "star" (zvezda) ali glavni performer in obrača pozornost nase na en ali drug način. Na ta shod je prišel z zaprto glavo in zamašenimi ušesi, kot še kakaga pol ducata poedinca, in da obrne pozornost nase, je pričel z medklci, vstal je (bil je v ospredju) in naznanil, da "hoče takoj odgovoriti Kristanu" (kateri je slučajno govoril o Rusiji in o komunističnem razbijanju organizacij v Jugoslaviji). Jernej se je šele pomiril, ko je v njegovo bližino prisedel s. John Jereb (da ga ponese ven, ako potrebno, kot se je po shodu izrazil).

Da je tudi v Canonsburgu prišlo do pitanj, se razume. Neki "drugov" se je pred shodom oborožil s celo polno pitanj. Na shodu ni poslušal govornika, po dokončanem govoru pa je pričel, kot se je pripravil, čitati vprašanja . . . ena, dve, tri . . . Smešno pri teh pitanjih je bilo to, da je Kristan govoril v poljudnih besedah tekom svojega govora ravno o stavljenih "pitanjih". Ljudje so pač ljudje . . . Najbolj ga je "polomil" predsednik tamkajšnje zadružne prodajalne s svojim javnim protestom na shodu, "ker ni Kristan govoril o zadružni prodajalni"; to neglede na dejstvo, da je Kristan govoril o zadružnem gibanju nepresledno najmanj petnajst minut. Kot sem rekel, na ta shod je prišlo gotovo število ljudi s povsem drugim namenom kot da poslušajo govornika in so se "načrta" tudi dosledno držali. Je pač križ z ljudmi. In če primerjam obnašanje mladine na shodih v Canons-

burgu in Barbertonu: kak kontrast! (Naj canonsburški sodrugi oprostite mojemu komentarju o shodu v njih naselbini! Jaz bi rad poročal drugače, ali dejstva so dejstva.)

Dospevši v Johnstown, Pa., je nas pričakoval na kolodvoru s. Andrej Vidrich in še en sodrug, katerega ime si pa nisem zapomnil. S sodrugom Gabrenjom so nam razkazali mesto, o katerem sem mislil, da leži le v grabnu in da sploh nima lepe okolice. Prepričal sem se; da sem bil v zmoti. O aranžmih shoda v Cone-maugh, kakor tudi o avdijenci, se morem le pohvalno izraziti. Pred shodom je zaigral par klasičnih skladb slovenski orkester pod vodstvom g. Videmsheka. Malo je amaterskih orkestrrov, ki bi se mogli meriti s tem, po številu malim orkestrom. Zapel je pred shodom par pesmi tudi tamkajšnji pevski zbor, ki ima v svoji sredi številno zelo dobrih pevskih moči. Zboru se že na prvi hip pozna, da je precej dobro izvežban.

Naslednji dan, okrog desete ure zjutraj, sva se s sodrugom Kristanom odpeljala proti Forest Cityju, ki je precej oddaljena in stara slovenska naselbina. Edino za to naselbino sem imel nekoliko radovednosti, ker sem že večkrat slišal, da je zelo konservativna po mišljenju in običajih. To je najbrž resnica. Na shod je prišlo okrog 60 oseb; ni veliko za naselbino, ki šteje tri tisoč ljudi. Kljub temu nisem bil razočaran, ker sem pričakoval v najboljšem slučaju le do 50 oseb. Značilno o avdijenci na tem shodu je bilo to, da je z vprašanji na govornika pokazala še največ interesa za razmere v stari domovini.

Shod v Forest Cityju je bil zadnja točka v verigi A. Kristanovih shodov, katere je aranžirala J.S.Z. Udeležba v splošnem ni bila tako velika kot bi bilo želeli; bila pa je inteligentna in je sledila izvajanju govornika z velikim zanimanjem, razen male skupine ljudi na shodu v Canonsburgu. Na teh shodih smo imeli priliko, da smo se boljše seznanili z važnimi fazami dogodkov v Jugoslaviji, in s tamkajšnjim delavskim gibanjem, najsibo o političnem, strokovnem in zadružnem. In imeli smo v Ameriki sedaj prvič priliko, seznaniti se s človekom, ki je realist, sposoben in značajan delavski voditelj, kakoršnih je vse premalo v delavskem gibanju. Zanimala bo nas njegova ocena o našem življenju in o naši "novi domovini".

"Enotna fronta" krščanskih cerkva.

V Lausanne, Švica, je bila 6. avgusta otvorjena konferenca cerkvenjakov, kateri delujejo za zedinjenje vseh krščanskih cerkva. Zastopane so bile na konferenci vse razun katoliške, in eden delegat je dejal, da zedinjenja ne more biti, dokler ne pristane vanj tudi katoliška cerkev.

Katoliška cerkev je z ozirom na "enotno fronto" podobna našim komunistom. Je za zedinjenje vseh krščanskih cerkva, ker želi, da bi nastal "en hlev in en pastir". Cerkve naj se ji enostavno pridružijo in sprejmejo papeža za svojega poglavarja, in cilj bo dosežen. Ostale cerkve seveda nočejo take združitve, in zato je ne bo, dokler v vatikanu ne spremene svojih nazorov.

"Proletarec" je socialističen list, in zato ker je list načel, je obsodražen! Ako bi "Proletarca" hvalili ljudje ki ga danes sovražijo, bi mu bilo v ponižanje, in ne bil bi pravi delavski list.

Pomožna akcija premogarjev v zapadni Pennsylvaniji.

Sprejeli smo sporočilo, ki je ob enem apel na društva in posameznike, da se je 1. julija v 5. distriktu premogarske unije v zapadni Penni ustanovil posebni pomožni odbor (Miner's Relief Conference of Western Pennsylvania), katerega namen je zbirati med ameriškim delavstvom, posebno jugoslovanskim po vseh Zedinjenih državah, sredstva v pomožni fond, iz katerega bo omenjeni odbor dajal podpore stavkujočim premogarjem in njihovim družinam v zapadni Pennsylvaniji.

V odboru so, A. Minerich, predsednik, Ignac Perme, podpredsednik, in V. Kemenovich, tajnik-blagajnik. Urad slednjega je v Pittsburghu, Pa., McGeagh Bldg., soba št. 807. Razun omenjenih so v izvršitvi A. Carboni, Cooper Kutz, S. Paich, S. Kurepa in Sesecky.

Vsa administrativna odborniška mesta imajo torej Jugoslovani. V konferenci je baje zastopanih okrog trideset lokalov unije.

Apel je naslovljen vsej naši delavski javnosti, in razposlan našim podpornim in drugim društvam po Zedinjenih državah. V apelu obljubljujejo, da bo vsa podpora razdeljena skozi rudarske organizacije.

Ker ne poznamo posameznih članov te pomožne konference, ne vemo, ali ima stvar res pomožni značaj, ali pa je morda le nova komunistična poteza za zbiranje sredstev pod novim imenom. Upamo, da dobimo od premogarjev v Penni pojasnila, katera homo radevolje priobčili.

Kar se tiče akcije same, je napačna v tem, da ima za delokrog samo gotovo okrožje, medtem ko apelira za prispevke po celi deželi. Če bi se organizirala podobna akcija v vzhodnem Ohiju, ena v Illinoisu, ena v Kansasu, ena v Indiani itd., in bi se vse obrnile na naša društva ter na delavsko javnost v splošnem za gmotno pomoč, kakšna konfuzija bi nastala! Vsak uspeh bi bil onemogočen.

JSZ. je na svojem zboru l. 1926 storila sklep, kateri ji nalaga podvzeti pomožno akcijo v slučajih splošnih ali pa lokalnih stavk, ako so dolgotrajne. Glavni odbor SNPJ. je istotako zaključil, da SNPJ. stori vse kar je v njenih močeh v pomoč stavkujočim rudarjem. Na zadnji seji poverjenišstva JRZ. meseca julija je bilo soglasno zaključeno, da se vsota, ki je v stavkovnem fondu, obrne v pomoč stavkarjem na poljih mehkega premoga. SNPJ. že pomaga, kolikor more, svojim članom, ki so na stavki, za uspeh v širšem obsegu pa je treba čimpopolnejšo organizirano pomožno akcijo, ki je v delu in na delu.

Papež odlikoval kralja Fuada.

Egipčanski kralj Fuad je obiskal London in priredil angleškemu kralju svečano pojedino, o kateri smo tedaj poročali. Potem se je odpeljal v Rim in bil gost italijanskega kralja. Ob tej priliki je bil tudi pri svetemu očetu. Poročajo, da je kralj Fuad prvi nekristjanski vladar, katerega je sprejel papež v privatni avdijenci. Govorila sta 15 minut. Ob slovesu ga je papež odlikoval z redom zlate ostroge ali nekaj podobnega, katerega ima samo devet oseb. Kralj Fuad je mohamedanec, torej krivoverec, toda papež ga ni silil, naj se spreobrne, pač pa ga je odlikoval. Vatikan ima pač svoje muhe.

Od zidarskega pomočnika do doktorata.

Med ameriškimi Slovenci je že precej zdravnikov in odvetnikov, posebno v Clevelandu. Večinoma so to tu rojeni Slovenci, a so med njimi tudi taki, ki so se sem naselili iz istih krajev kot vsi drugi naši priseljenci: rojaki, delali v tovarnah in rudnikih, ter se nato odločili za v šolo.

Malo je nami zdravnikov, odvetnikov itd., ki bi bili aktivni v javnem življenju naprednega elementa ameriških Slovencev. Tisti, ki so na oni strani, so veliko številnejši. Mnogo je tudi takih, ki so sicer Slovenci, a so amerikanizirani do meje, kjer se Slovenec neha. Govore več ali manj slovensko in so med Slovenci, ker je tako povzročil slučaj. Ni jim zameriti, če so nam odtujeni, ker jih narod ni vabil medse, in jim ni dal tistega zanimanja in ponosa, ki je človeku potreben, da vzljubi svoje ljudi in postane aktiven med njimi.

Večina slovenskih zdravnikov, odvetnikov in podobnih poklicnih delavcev v tej deželi je prišla iz šol v borbi za kruh več ali manj z lastnimi napori. Le malo je takih, ki jim v času šolanja ni bilo treba "nič delati". Tudi to je res, da je šolanje brez vsake gmotne opore težavno, pretežavno, in da jo je skoro vsak naš dijak več ali manj dobil, bodisi od staršev, sorodnikov, organizacij, in morda so slučajni, ko so tudi posamezniki, prijatelji, pomagali. So pa taki, ki so jo dobili jako malo, in če ne bi imeli v sebi moči vztrajati, bi podlegli.

L. 1914. je prišel v Ameriko zidarski pomočnik Andrej Furlan. Pred par tedni je odprl v Chicagu zobozdravniški urad dr. Andrew Furlan.

Ni igrača — ta skok, in pisec teh vrstic je vprašal dr. Furlana, naj mu kaj pove o svojem življenju. Večinoma, ki smo prišli sem, nismo mislili na šolo niti toliko, da bi šli v tiste, v katerih bi se naučili jezik dežele v kateri živimo. Delati je bilo treba 12 ur na dan, v mnogih obratih tudi ob nedeljah, in kdo bi mislil v takih razmerah na učenje! Čemu šola, ko pa smo prišli sem z namenom, da nekaj prihranimo in se povrnemo! To mišljenje je prevladalo mnogo let, in le redkokdo je šel v šolo.

Dr. Anrej Furlan je bil rojen v Studenem pri Postojni. Njegov oče je bil tkalec in zidar. Umrl je, ko je bil Andrej star eno leto. Ko je Andrej dokončal ljudske šole, je mati vprašala: Kam? Z domačim župnikom sta sklenila, da je najboljšo, če gre študirati za gospoda, da postane misijonar. Andrej naj gre torej v misijonske šole. Pa ni hotel iti. Odločil se je za očetov poklic in se učil tri leta zidarstva. Nato je bil dve leti zidarski pomočnik; s tem delom si je prihranil toliko, da je prišel v Ameriko. To je bilo l. 1914. Nastanil se je v Canonsburgu, Pa. Delo je dobil v to-

varni. Plača, 16c na uro; delavnik dvanajst ur dolg, in ponoči. Zjutraj z dela, ko je bil že dan, zvečer na delo, ko je bil še dan. Tisoče in tisoče naših ljudi je hodilo enako pot. Mnogi še hodijo.

Kmalu, ko je prišel v Ameriko, je iskal, kje bi mogel sodelovati. Čital je "Glas Naroda" in tudi druge liste; pridejo pa novemu naseljencu v roke taki, kakršne prejema tisti, pri katerih se nastani. Furlan se je pričel navduševati za Sakserjevo "Slovensko ligo", ker je kot Slovenec želel združitev svojega naroda v celoto. Pozneje, ko se je seznanil z različnimi nazori in gibanji med ameriškimi Slovenci, je svoje mnenje v marsičem premenil po novih spoznanjih.

Postal je član društva "Postojnska jama" SNPJ. in pa kluba JSZ. v Canonsburgu.

L. 1916 je v tovarni, v kateri je bil zaposlen, zaeno z drugimi delavci zastavkal. Zahtevali so povišanje plače. Trajala je par tednov. Kompanija je zvišala plačo en cent na uro. Furlan je to smatral za norčevanje z delavci; v svojem ponosu ni hotel takega ponižanja, in je odpotoval v Detroit, misleč, da dobi tam morda delo pri Fordu in njegovih 85 na dan. To je bilo l. 1916. V Detroitu je delal v raznih avtomobilskih tovarnah. Prestopil je h klubu št. 114 JSZ., in k društvu "Zveza detroitskih Slovencev", SNPJ. V Detroitu se je poslužil priložnosti obiskovati večerno šolo, kjer je dobil prvič navdušenje za študije in zahrepenel po višji izobrazbi.

V poletju 1917 je odšel v Cleveland, kjer je bil tri mesece. V tistem času je K. H. Poglodič priobčeval svoje apele slovenski mladini, da

naj se bolj zanima za šole. Vabil jo je v Dubuque College, kjer je bil sam, in tako je zainteresiral večje število naših fantov, ki so odšli v Dubuque, Iowa. Med njimi je bil tudi Andrew Furlan. V Dubuque College je bil pet let, potem je odšel na Iowa State University v Iowa City. V tej univerzi je bil pet let. Zobozdravniški tečaj je dovršil junija t. l. Isti mesec je izvršil državni izpit za zobozdravništvo v Iowi in v Illinoisu in dobil licenco prakticerati zobozdravništvo v obeh.

Skozi vseh deset let, ko se je šolal, je za hrano in stanovanje opravljal razna dela, ob počitnicah pa si je poiskal delo v kakem mestu, kot v Detroitu, Milwaukeeju in Iowa Cityju. Sorodnikov v Ameriki nima.

To je Andrew Furlan bil v času šolanja. Sedaj je odprl svoj urad v Chicagu na 26. cesti par blokov zapadno od So. Kedzie Ave. Dosegel bo uspeh, ker razume svoj posol.

V Chicagu je dr. A. Furlan član kluba št. 1 JSZ., društva Pionir SNPJ., zdravniških in nekaterih drugih organizacij.—F. Z.

DR. ANDREW FURLAN

IVAN VUK:

RAZGLAS ŽUPANA OBČINE TRIOGLOVE.

(Nadaljevanje.)

Nastal je za trenutek molk. Še celo "ubožni oče" se je zamislil. Nato pa je rekel:

"Ako je stvar taka, je vsa zadeva jasna. Hiša spada v vas Trioglovo in v vas Mačkovce. To se pravi, ako prav razumem iz poročila župana željo prosilca. On je lahko trioglovski kmet ali mačkovski želar."

Župan pa je odvrnil, kakor da je pripravljen na to:

"Stvar je sledeča: Anton Drapjaš je prevzel posestvo in se hoče ženiti."

Nekdo občinskih očetov se je glasno začudil.

Župan se pa ni dal motiti.

"Nevesta pa ni iz naše občine in je bogata. Vsi veste, da v Mačkovce ošabni ljudje nočejo iti stanovat, dokler jih usoda sama ne prižene. Zato pa Antona Drapjaša njegova nevesta vzame le tedaj, če je njegova hiša v vasi Trioglova."

"Ako je nevesta tako ošabna, pa se naj počaka, da bo sama zaprosila, če sme priti v Mačkovce, kakor so že naredili mnogi," je rekel nek odbornik in užaljenost je bila v njegovem glasu.

"Tugi jaz sem tega mnenja," je rekel župan. "Ali vsi veste, da je moja prva skrb množiti blagostanje občine in občanov. (Tu je pogledal na "ubožnega očeta" in povdaril besedo "moja"). V takih slučajih opuščam svoje osebno mnenje in ne gledam na ošabnost posameznih oseb. Zakaj nevesta prinese seboj v našo občino tisoč kron v gotovini. Ne bilo bi pametno braniti prihod tisoč kronam v občino. Ker novih občanov in občank se vsiljuje k nam v celih trumah brez tisoč kron, da brez ene same krone."

"Ubožni oče" in občinski svetovalec Janez Strah je odložil svinčnik, se naslonil nazaj in rekel:

"Nimamo nič zoper ženitev Antona Drapjaša s tistimi tisoč kronami."

Janez Strah je govoril v množini "nimamo", kot da govori v imenu vseh.

Župan je čutil to in rekel živahno:

"To ni naša reč, občinski možje. To tudi ni prošnja Antona Drapjaša. Rzsoditi in skleniti nam je, ali stoji njegova hiša v vasi Trioglova ali v vasi Mačkovci, oziroma, kje je meja obeh vasi. Od tega bo potem odvisno, ali tistih tisoč kron, ki jih ima nevesta Antona Drapjaša, pride v našo občino, ali kam drugam. Zato prekinem posvetovanje za pet minut, da lahko vsak zbere svoje misli."

Občinski možje so odložili resnost s svojih obličij, se obrnili drug k drugemu in zagovorili.

Ko je poteklo pet minut na stenski uri, je župan zopet otvoril posvetovanje.

"Kako mislite, občinski možje?"

Pokazalo se je, da so občinski možje vasi Trioglove odločno proti.

"Kakšno je tisto bogastvo, tisoč kron," so govorili. "Beračija . . . Zato je hiša številka 7 v Mačkovcih kakor je bila dosedaj. Vas Trioglova ne sprejema želarjev za kmete "stare korenine", kakor so Trioglovčani. Kmetje "nove korenine" (tu so se prezirljivo nasmejnili) s tisoč kronami pa niso kmetje, pa če se prav štliljo v vas Trioglovo."

To pa ni bilo po volji občinskim možem iz vasi Mačkovce.

"Vam je tisoč kron beračija," so govorili. "Mi pa trdimo, da niso. Kmetje "starih korenin" nas prav nič ne brigajo. Za blagostanje občine moramo skrbeti vsi, želar kakor kmet, prvi še mnogokrat bolje. Tisti časi, ko ste samo vi lahko bili župani, drugi smo pa morali kar poslušati in plačevati, so minili, kakor vidite."

Samo odborniki iz "purg" Zajčevci so molčali. Krojač Drapjaš kupuje krojaške potrebščine v Zajčevcih in tupatam tudi blago. Če se oženi s petično nevesto, bo gotovo še več kupoval. Zakaj bi tedaj ne molčali. Le eden iz njih je vprašal:

"Kako pa kaže mapa?"

Župan je razgrnil občinsko mapo in rekel:

"Tudi na mapi ni vidno."

Vsi so se sklonili nad mapo in gledali v zelenkaste, rudečkaste in rumenkaste barve, ki so bile na mapi v različnih oblikah in v različnih velikostih. Strmeli so v tiste vijugaste in ravne črte in številke z zamišljenimi očmi.

"Resnica, ni vidno," je rekel nek odbornik, bolj sam za se kakor za druge.

Drugi so pogledali na njegove oči, da vidijo, v katero smer se upirajo in vsi so se zagledali v tisto točko.

"Da, ni vidno," je potrdil Janez Strah, jezen, da ga je drugi prehitel. "Tu bi morala iti meja, pa je ni."

Zopet so vsi pogledali v oči "ubožnemu očetu", da vidijo, kam gleda, zakaj s prstom se ni upal dotakniti tistih barv na mapi, da je ne umaže ali ne pokvari kakšnega posestva ali hiše.

"Ni vidno, ni," so se oglašali drug za drugim, razun odbornikov iz vasi Trioglove, in majali z glavami čes, kako je ta draga mapa tako nepopolna.

Župan je zganil mapo in jo vložil v okroglo cev iz debelega papirja narajeno in govoril, pogledava je na vse po vrsti:

"Da se ne zgodi nikomur krivica in da pravica ne bo teptana, sem povpraševal pri starih ljudeh, ki so zaneslivejši od vsake mape in od vsakega papirja." Občinski možje so pazljivo gledali na županove ustnice in na migajoče rumene brke pod njimi!

"Stari ljudje — vprašal sem Mačkovčane in Trioglovčane . . ."

"Katere Trioglovčane," so se zganili občinski možje vasi Trioglove. "Takšnih v Trioglovi ni."

Župan jih je pa samo pogledal in nadaljeval:

" . . . so enoglasno potrdili, da je meja obeh vasi v resnici kakih sto korakov za hlevi Antona Drapjaša. Vi vsi veste, da so ti hlevi za hišo Antona Drapjaša."

"Torej je hiša v vasi Trioglova," je rekel z olajševalnim vzdihom nek odbornik.

"Da . . . Neoporečeno v vasi Trioglove in najsi občinski možje iz vasi Trioglove tudi zatajujejo svoje stare ljudi, jim nič ne pomaga. Oni zatajujejo vse, kar njim ni po godu. Mi vsi pa vemo, da so v vasi Trioglovi tudi stari ljudje in se zato ne bomo prepirali in morda celo sklicevali občinsko sejo."

Pogledal je strogo po občinskih možeh vasi Trioglove in veselilo ga je, da je tem svojim sovražnikom lahko odgovoril z uradnim glasom.

Občinski možje vasi Trioglove pa so gledali jezno:

"Tako je, ako želar županuje nad kmeti."

Zajčevski občinski mož pa je rekel:

"Stvar je torej v redu in še glasovati ni treba,

ker je dokazano po pričah, kakor govori župan. Treba samo narediti zapisnik in ga podpisati."

Občinski možje iz vasi Trioglove so se pokrili in mrkih lic odšli. Župan jih je ustavljal, ker še seja ni zaključena in zapisnik še ni podpisan.

Niso odgovorili in so odšli.

"Kar zapiši "soglasno sprejeto" in zaključi sejo," je rekel nek mačkovski odbornik.

"Treba podpisati zapisnik seje," je ugovarjal župan, "in soglasno tudi ni sprejeto, kar nič ne de, ker je sprejeto z večino."

"Zapisnik podpišemo prihodnjič," so rekli nekateri.

Tedaj je župan zaključil sejo, položil na mizo kruh z odstopljeno zgornjo skorjo in postavil pred občinske može vino, ki ga je kupil Anton Drapjaš na nasvet župana in rekel:

"Pijte može in jejte."

Z lic občinskih mož je zginila tista važnost, ki je sedela na njih ves čas te prevažne seje. Uradni glasovi in govorice so se spremenile v domače in ne-uradne.

V soboto zvečer tistega tedna je sedel župan Primož Cobel pri mizi in pisal. Napisal je dve, tri besede in se zopet zamislil. Na licu in v očeh se mu je videl trud.

Ko je napisal, je pritisnil občinski pečat, podpisal in zamahnil po zraku s podpisanim papirjem, da posuši še mokre besede. Nato ga je prijel ob straneh, skrbno in z obema rokama, ga podržal k luči in čital:

Na tu uradno vloženo prošnjo trioglovskega občana, posestnika in krojača Antona Drapjaša, da se konstatira, kje gre meja obeh vasi: Trioglove in Mačkovci, zvezanih v eno politično celoto, h kateri pa še spada tudi vas — "purga" Zajčevci (to je napisal v oklepaju), se razglajuje, da je meja obema zgoraj imenovanina vasema sto korakov za gospodarskim poslopjem ali hlevi, ki so last posestnika in krojača Antona Drapjaša. S tem se je doglalo, da stoji hiša s hlevi vred, torej s stanovalci te hiše in z vso živino v vasi Trioglova.

Občinski urad občine Trioglova:

Primož Cobel, župan.

Ko je župan prečital in popravil še nekatere črke, ki se mu niso zdele dovolj razločno napisane in je na koncu besede "župan" naredil nekoliko večjo piko, da se razločno vidi, da je "razglasa" tam konec, je obrisal pero ob lase in zamrmral.

Nato je spravil občinski pečat, še enkrat prečital "razglas", pritrjevalno migaje z glavom in ga položil k drugim, že izgotovljenim uradnim spisom.

(Dalje prihodnjič.)

Naročite "Proletarca" svojem v domovini.

"Proletarec" je med čitatelji v Jugoslaviji zelo priljubljen list. Vsak iztis ki zahaja tja, ima povprečno mnogo več čitateljev kakor tukaj. Naročite ga svojim sorodnikom, ali knjižnici, oziroma čitalnici v vašem rojstnem kraju, ali pa kaki drugi čitalnici, ki jo bo izbralo upravništvo. Naročnina za Jugoslavijo je \$3.50 za celo leto, \$2 za pol leta.

Ali je smrtna kazen potrebna?

Po zatrdilu mnogih je smrtna kazen potrebna zato, da se ljudje boje in se ogibljejo velikih zločinov.

Isti ljudje zatrjujejo, da je vera v pekel potrebna zato, da se ljudje boje pogubljenja in se vsled tega varujejo greha.

Dejstvo je, da je največ "grešnikov" med tistimi ljudstvi, ki so najbolj katoliška in imajo vero, da je pekel nekje spodaj, kjer je večni jok in večno škrtanje z zobmi. Če bi jim kdo zatrdil, da ni takega pekla, bi ga nagnali in ga proglasili za oznanjevalca krive vere.

Države, katere imajo smrtno kazen, niso odpravile zločinov in zločincev. Države, ki jo nimajo, imajo manj zločincev kakor one, ki jih pošiljajo v pekel ali pa v nebesa z vislicami, električnimi stoli in drugimi morilnimi sredstvi.

Kakor se ljudje ne boje pekla, vzlic temu da verujejo v tako peč, tako se ne boje smrtni kazni. Kajti če bi se bali takih stvari, ne bi bilo ne greha, in ne ubojev ter drugih velikih zločinov.

Izmed 48. držav ameriške Unije jih ima 40 smrtno kazen. V nekaterih izmed teh se vodi precej velika kampanja, da se jo odpravi. V tistih, ki jo nimajo, agitirajo njeni pristaši, da se jo uvede.

Sedemnajst držav ubija na smrt obsojene zločince z elektriko, v enainvajsetih jih obešajo. Utah jim daje na izbiro, da so obešeni ali pa ustreljeni. Nevada pa jih ubija s plinom.

Države, ki nimajo smrtno kazni, so Michigan, Rhode Island, Wisconsin, Kansas, Maine, Minnesota, South Dakota in North Dakota.

Odpravile so jo tudi Arizona, Missouri, Oregon in Washington, in jo po končani svetovni vojni zopet uvedle.

Ameriška liga za odpravo smrtno kazni poroča, da je v tej deželi eksekutiranih vsako leto povprečno več kot sto oseb, a natančnega števila ni mogoče dognati; iz držav, kjer imajo pravico eksekutiranja posamezni okraji, posebno iz južnih, je težko dobiti natančne podatke. Največ eksekucij je v južnih državah.

NICOLA SACCO PREKINIL GLADOVNO STAVKO.

Nicola Sacco je dne 15. avgusta prekinil gladovno stavko. Bil je brez hrane 30 dni. Jetnišnični zdravnik mu je zagrozil, da mu bodo dali hrano siloma, če je ne začne uživati prostovoljno. Pred štirimi leti je bil prvič na gladovni stavki. Vztrajal je 31 dni. Ko je toliko oslabil, da je prišlo njegovo življenje v nevarnost, so ga hranili siloma, in to bi storili tudi sedaj.

KNJIGARNA "PROLETARCA".

Najpopolnejšo zalogo izbranih slovenskih knjig ima v Ameriki knjižarna "Proletarca". V zalogi knjige najboljših slovenskih pisateljev in prevodi iz svetovne literature. V zalogi tudi angleške knjige, med njimi angleški prevod Cankarjevega "Hlapca Jerneja". Pišite po ceni.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

POROČILO O ELYSKEM SHODU.

ELY, MINN. — V nedeljo 31. julija se je vršil v tukajšnjem Jugoslovanskem narodnem domu shod, katerega so sklicali člani SNPJ. Predsedoval mu je John Teran, ki je naznanil, da se nahaja med nami na obisku Frank Zaitz, urednik Proletarca in predsednik gl. nadzornega odbora SNPJ., ki bo na tem shodu govoril o problemih SNPJ., kot je naznanjeno v letakih.

Fr. Zaitz je dejal, da so zavarovalniški problemi ene podporne organizacije (jugoslovanske) ob enem problemi vseh drugih (jugoslovanskih). Zato se ne bo omejil samo na SNPJ., ampak bo govoril v širšem smislu.

Narisal je položaj, v kakršnem se nahaja naše delavstvo, vzroke omejitve naseljevanja, sedanje zdravstveno stanje naših ljudi, obrate v kakršnih so največ zaposleni, odnošaje med generacijo, priseljenosti sem iz starega kraja, in med tu rojeno našo mladino, zanimanje in nezanimanje za kulturno delo, in pa zanimanje, ki ga goji naš narod za svoje podporne organizacije.

Ker je naseljevanje ustavljeno, je s tem ustavljen tudi prejšnji vir novih članov. Ostane nam še mladina, katero pa bo veliko težje dobiti v organizacijo, kajti ona ne čuti zanjo tiste potrebe kot smo jo čutili mi, je dejal govornik. Mi nismo imeli nikogar, da nam bi pomagal v slučaju stiske. Podporna organizacija je vsled tega nastala iz potrebe. Tu rojena naša mladina ima starše, ki skrbijo zanjo, ima dom, ima "instance", kamor se "pritožuje", ne da bi ji bilo potrebno pristopiti v podporno organizacijo. Mnogo te mladine je vseeno v njih, toda asesment zanjo plačujejo večinoma starši. Kako jo pridobiti, da se bo za te organizacije zanimala sama, da bo prevzela za svoj del v njih odgovornost, da bo postala v njih agitatorična sila — to je problem vseh jugoslovanskih podpornih organizacij.

Obširno je govoril tudi o problemu bolniškega zavarovanja, ki je pereč v vseh, ki imajo centralizacijo bolniške zavarovalnice. SNPJ., HBZ., JSKJ. in druge imajo težkoče v bolniških skladih. Hibe za sedanje stanje segajo v prošlost, ko smo skušali za čimmanjše prispevke dati veliko, in vpili drug preko drugega, koliko katera plača. Ker se povprečna starost članov dviga, in se bo dvigala še bolj če ne bomo dobili več mladine, se množe tudi slučajji bolezni. Imamo že skoro v vsakem društvu SNPJ. med drugimi take bolnike, ki so neozdravljivi. Po zatrdilu zdravnikov in drugih, ki poznajo življenje med našim ljudstvom, vpliva silno pogubno na zdravstveno stanje premnogih naših ljudi pijača. Prohibicija jim torej ni pomagala. Za rešitev bolniških skladov je potrebno, da se bolniške podpore omeje v toliko, da bodo redni asesmenti pokrivali izdatke za podporo. Ob enem je treba urediti ta sistem tako, da ne bo bolniški sklad ob enem penzijski sklad, kajti tega naša sredstva ne zmorejo. Vsak član naj dobi le toliko bolniške podpore, kolikor mu jo organizacija more plačati, kajti če jo izplačuje več, kot je to slučaj že več let pri SNPJ. in tudi pri nekaterih drugih, se

izpostavlja nevarnosti hiranja. Agitacija za nove člane izgubi svoj zamah, izredni asesmenti povzročajo nejevoljo, člani, ki dobe največ podpore, so pa vseeno nezadovoljni, ker bi jo radi še več.

Govoril je tudi o načelnih izjavah, in rekel, da je načelna izjava v članstvu. Če je to nima, je ona, ki je na papirju, mrtva črka in nič drugega. To je naglašal s posebnim ozirom na društva SNPJ. v Minnesoti.

V splošnih pripombah je omenil tudi politično organizacijo minnesotskih Slovencev, katera naznaja, da bo imela svojo prihodnjo konvencijo na Gilbertu, da bo otvorjena s slovesno sveto mašo, in da deluje za amerikanizacijo našega ljudstva. "Organizacija, ki bi se je minnesotsko slovensko delavstvo hotelo okleniti in bi delovala za njegove interese, je nujno potrebna. Mi jo že imamo, in to je J. S. Z., toda ta bi bila v teh krajih zatrta radi premoči kompanije. Organizacija, kakršna je bila ustanovljena na Evelethu, bi tudi lahko koristila narodu, toda že tedaj sem bil uverjen, in sem danes še veliko bolj, da ni bila niti od daleč ustanovljena poradi interesov našega ljudstva, ampak v interesu ambicioznih rojakov, ki se bi radi po hrbtih svojega naroda prikopali k moči in vplivu in s tem k boljšim političnim pozicijam," je dejal govornik.

Ko je končal, je bilo stavljenih nanj nekaj vprašanj, na katere je precej obširno odgovarjal. Shod je trajal dobre dve uri. — *Poročevalec.*

V NEDELJO 28. AVGUSTA V RIVERVIEW. AKTIVNOSTI KLUBA ŠT. 1, J.S.Z.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 28. julija bo imela okrajna socialistična organizacija v parku Riverview, Roscoe, Belmont in Western Ave., drugi letni piknik, na katerem bo govoril Wm. Coleman, član wisconsinske legislature, Wm. Henry, Geo. R. Kirpatrick in drugi. Prvotno je obljubil govoriti na tem pikniku s. James H. Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije, ki je medtem odpotoval zaeno z večjo skupino unijskih voditeljev na proučevalno turo v Rusijo in v druge večje evropske dežele. Nadomestoval ga bo Wm. Coleman. Vstopnina na piknik in v park je 30c za osebo. Otroci pod 12. letom vstopnine prosti.

Na junijskem pikniku, ki se je istotako vršil v Riverview, smo imeli zelo veliko udeležbo. Na drugem letnem pikniku je navadno manjša, zato je dolžnost nas vseh, da razprodamo čimveč vstopnic v predprodaji. Dobi se jih pri tajniku kluba št. 1 v uradu JSZ., pri članih in članicah in v vseh socialističnih uradih v Chicagu.

Delegatje socialističnih postojank v Chicagu so na svoji prošli seji ponovno sprejeli resolucijo za osvoboditev Sacca in Vanzettija ter jo poslali na merodajna mesta. Stranka sodeluje tudi v vseh skupnih obrambnih akcijah.

Sklep delegacije med drugim je, da se priredi ob priliki obletnice smrti E. V. Debsa spominski (memorial) shod, o katerem bomo poročali več, ko bo odbor gotov s predpripravami.

Seja kluba št. 1 se vrši v petek 25. avgusta ob 8. zvečer v dvoran SNPJ. Bo važna, in člani ter članice so prošene, da se je udeležijo v polnem številu. Prive-

dite s seboj naše somišljenike, da postanejo člani kluba. Pristopne karte dobite pri tajniku na seji, ali pa preje v uradu.

Prvo dramsko predstavo v tej sezoni bo imel naš klub v nedeljo 16. oktobra v dvorani ČSPS. Vprizorjena bo socialna drama "Poročna noč", ki jo je spisal Ivan Molek. Ima tri dejanja in uvodno sceno. To bo premijera. Gotovi smo, da bo ta drama potem vprizorjena še na marsikakšnem slovenskem odru v Ameriki.

V torek 23. avgusta se prično pevske vaje našega zbora "Sava". Zborovodja je bil nekaj tednov na počitnicah, in tako v tem času nismo imeli vaj. Vsi, ki mislijo nastopiti na "Savinem" koncertu 27. novembra, naj prihajajo na vaje redno in točno. Moški in ženske, ki imajo veselje do petja in potrebne zmožnosti, naj se prigrasijo za pristop k "Savi" katerikoli torek ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Oglasite se pri Otto Dernullu, tajniku zbora, ki vas bo upisal in predstavil učitelju. — P. O.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec julij 1927.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejembi	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Nokomis	1 16			\$ 5.90			\$ 1.65
Virden	4			1.20			.40
Springfield . . .	6 5			3.55			1.10
Gillespie	3 6			3.00			.90
Chicago (1) . . .	60			18.00			6.00
Chicago (224) 11	3			4.35	\$ 8.62	\$ 8.62	1.40
INDIANA:							
Clinton	4 6			3.30	.75	.75	1.00
KANSAS:							
Gross	1	10		.30			.10
Cockerill	2 5			2.35	.60	.60	.70
MICHIGAN:							
Detroit	40			12.00			4.00
OHIO:							
Girard	26 6			9.90			3.20
Bridgeport		18					
Cleveland	60 10			21.50			7.00
Piney Fork		20			7.65	7.65	
PENNA:							
West Newton . . .	5 2			2.20			.70
Conemaugh	12			3.60			1.20
Renton	15 5			6.25			1.90
Burgettstown . . .	9			2.70			1.30
Farrell	10 5			4.75			1.50
Grays Landing 11				3.30			1.10
Herminie	10 3			4.05			1.30
Latrobe	3 4			2.30			.70
Sygan	18			5.40			1.80
Krayn	9 2			3.40			1.10
Forest City	8 2			3.10			1.00
M. at L.	6			1.80	10.42	10.42	.60
WISCONSIN:							
Milwaukee	40			12.00	3.00	3.00	4.00
WYOMING:							
Sublet	22 12			10.80	2.55	2.55	3.40
Skupaj	395 98 48			\$151.00	\$36.60	\$36.60	\$49.05

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. julija	31	29	257
Prejeli iz gl. stana stranke	500	200	—
Skupaj	531	229	257
Razpečanih tekom meseca	396	98	48
Na roki dne 31. julija 1927	135	131	209

Tajništvo J. S. Z.

SLOVENC V SAN FRANCISCO ZA SVOJ DOM.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Slovenska naselbina v San Franciscu je že dolgo v akciji, da si zgradi Slovenski dom. Včasih je dobila večji, včasih manjši zamah, kakor je bil pač temperamentni barometer. Dom rabimo za priredbe in zborovanja naših podpornih in drugih društev, ter za svoje družabno središče. Rabimo ga tudi za našo mladino, da jo pridržimo med seboj.

Poslednje čase je akcija pomaknjena za mnogo korakov naprej. Združenje je popolnejše, in volja močnejša kot kedaj poprej.

Poslopje, katero je že deloma kupila Pacific Gas & Electric Co., bomo predelali tako, da bo odgovarjalo vsem našim potrebam. To bo seveda stalo denar (\$2,000). Ker Doma drugače ne bo kot da dobimo sredstva, je odbor Slovenskega naprednega doma izdal 2000 delnic, po \$10 vsako, katere bomo razprodali med našim ljudstvom.

Apeliramo na rojake in rojakinje, da jih vzame vsakdo izmed njih kolikor največ mogoče. Za prodajalce so pooblašteni, Andrew Lekšan, Frank Matjasich, Peter Kurnick, Anthony Kastelic, Jos. Fabian, Martin Shukle, John Ivanetich, John Bartol, Frank Ravh, Bara Kramar, Ella Russ, Emma Skala, Mary Slanc, Martin Jelenich, Mar. Govednik, Frank Težak, John Klemenc in Jos. Stariha.

Računamo, da bodo šli ostali rojaki v tem mestu vsem tem na roko, da bo cilj čimprej dosežen.

Ako kdo želi glede nakupa teh delnic obrniti se na našo organizacijo pismeno, naj piše tajniku, katerega naslov je spodaj. Vse nakaznice naj se glase na ime *Slovenian Progressive Home*, naslovljene na blagajnika, ki je John Ivanetich, 2116 — 18th St.

Za vsa nadaljna pojasnila pišite tajniku *Anthony Kastelic*, 628 Kansas St., San Francisco, Calif.

V PONDELJEK 5. SEPTEMBRA V BLAINE, OHIO.

Tretja konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. se vrši v ponedeljek, Labor Day, v naselbini Blaine. Pod okrožje te konferenčne organizacije spadajo vsi klubi in društva Izobraževalne akcije JSZ. v vzhodnem Ohiju in W. Virginiji.

Pošljite zastopstva iz vsake naselbine v čim večjem številu. — *Nace Žlemberger*, tajnik.

NAŠI POTOVALNI ZASTOPNIKI.

Naročnikom in drugim v Pennsylvaniji, Wyomingu in Utah.

V zadnji številki smo sporočili, da je na agitaciji za Proletarca v Pennsylvaniji s. Anton Jankovich, ki iztirjava potekle naročnine, dobiva nove, in prodaja knjige iz naše knjižarne.

Naročnike in druge v Wyomingu in Utah obišče s. Frances A. Tauchar. Vsi, katerim je naročnina potekla, in jih bo obiskala, naj jo obnove nji. Somišljenike prosimo, naj ji gredo pri njeni agitaciji na roko, enako vsem drugim našim zastopnikom in zastopnicam.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični in drugi klubi v mesecu juliju kot sledi:

Štev. in kraj društva.	Vsota.
54, SNPJ., Glencoe, O.	\$ 2.00
49, SNPJ., Girard, O.	6.00
74, SNPJ., Virden, Ill.	1.00
47, SNPJ., Springfield, Ill.	1.00
600, SNPJ., Johnstown, Pa.	2.00
3, SNPJ., Johnstown, Pa.	3.00
290, SNPJ., Homer City, Pa.	3.00
312, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
362, SNPJ., Carlinville, Ill.	2.00
101, SNPJ., Grays Landing, Pa.	6.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	2.00
267, SNPJ., Sublet, Wyo.	6.00
83, SNPJ., Bingham Canyon, Utah	2.00
214, SNPJ., Mullan, Idaho	1.89
50, SNPJ., Clinton, Ind.	2.00
16, SNPJ., Milwaukee, Wis.	6.00
257, SNPJ., West Park, Ohio	3.00
584, SNPJ., Milwaukee, Wis.	3.00
451, SNPJ., Onnalinda, Pa.	2.04
535, SNPJ., Kenmore, O.	2.00
119, SNPJ., Waukegan, Ill.	12.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
9, SNPJ., Yale, Kans.	6.00
432, SNPJ., Miners Mills, Pa.	2.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
465, SNPJ., Gillespie, Ill.	3.00
333, SNPJ., Blaine, O.	1.00
209, SNPJ., Nokomis, Ill.	2.00
449, SNPJ., Cicero, Ill.	6.00
434, SNPJ., Arma, Kans.	4.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	2.00
245, SNPJ., Lawrence, Pa.	1.50
559, SNPJ., Chicago, Ill.	1.00
259, SNPJ., Meadowlands, Pa.	3.00
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
Dramatični klub "Soča", Canonsburg, Pa.	5.00
Izobraževalni klub Waukegan-No. Chicago, Ill.	12.00

Klubi J. S. Z.

41, Clinton, Ind.	\$ 2.00
5, Conemaugh, Pa.	1.00
47, Springfield, Ill.	1.00
17, Grays Landing, Pa.	1.00
69, Herminie, Pa.	1.00
37, Milwaukee, Wis.	6.00
178, Latrobe, Pa.	1.00
1, Chicago, Ill.	2.50

JOS. STEBLAY

Zemljišča, hiše, stavbišča, zavarovalnina proti ognju; javni notar.

2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Lawndale 9562.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

NA ANTON KRISTANOVEM SHODU V CANONSBURGU.

Piše Nace Žlemberger.

(Konec.)

Zadnjič sem poročal o poteku shoda v Canonsburgu dne 25. julija, na katerem je govoril s. Anton Kristan, sedaj pa bom omenil moje obiske.

Dan po shodu sva si s s. John Krašovcem ogledala Canonsburg, spremljal pa naju je John Jereb st., ki je znan sodrug in dolgoleten član socialistične stranke.

V kraju, kjer je naselbina naših ljudi, je bil pred 24 leti premogovnik, nad rovi pa farma Alexander. Kraj so imenovali "šupton". Dotična farma je bila razkosana v stavbišča, ki so jih pokupili Slovenci in si na njih zgradili hiše. Naselbina se imenuje Strabane in je dobila stalno pošto. V nji je več sto Slovencev, ki so večinoma naprednega mišljenja. Društvo "Postojnska Jama" št. 138 SNPJ. ima nad 300 članov; pripada tudi k Izobraževalni akciji JSZ. Ima svojo dvorano, ki je lepo poslopje. Oder je prostoren in odgovarja tudi velikim dramskim predstavam. Naselbina ima mladinsko društvo SNPJ., dramatično društvo, in zelo aktiven socialistični klub, ki se je odločil delovati tudi na dramskem polju. Sploh bi bilo umestno, v korist dramatik na canonsburškem odru, ako bi se vse napredno diletantsko osebje zedinilo za tako delo pod okriljem kluba JSZ. V enih naselbinah so to storili in s tem pripomogli, kot je razvidno iz poročil, da so se predstave izboljšale, da je udeležba večja in gmotni uspeh boljši, kot pa poprej, ko so delovali v večih dramskih skupinah.

Naj omenim tudi konzumno prodajalno, ter hranilno in posojilno društvo. Vse te ustanove imajo svoj stan v naselbini Strabane, ki je del Canonsburga. V nji je bil pred leti izvoljen Jože Ambrožič za mirovnega sodnika. Pokojnega Ambrožiča, ki je veliko pisal, se gotovo spominjate. On je delal v Canonsburgu v tovarni, v kateri so dobivali iz gotove rude radij. Sedaj več ne obratuje.

Poslovala sva se od prijateljev in znancev v Ca-

FRANK DACAR

Popravljalnica čevljev. Delo jamčeno.

Se priporočam rojakom.

5906 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

nonsburgu z zahvalo za naklonjenost, katera gre posebno ženskam, ker so res gostoljubne gospodinje. Omeniti mi je posebno soprogo s. Jereba st. in Progarjevo. Hvala tudi drugim.

Iz Canonsburga sva se odpeljala na Hills, Pa., v naselbino, ki je med našim ljudstvom poznana pod imenom Lawrence. Na Lawrenceu je poštni urad, postaja je na Hillsu. Na Lawrenceu je naš stari znanec, vedno aktiven s. Louis Britz. Dobila sva doma le njegovo prijazno soprogo. "Morata počakati, da pride," je nama "ukazala". "Kedaj pride?" — "Zvečer." V tem času nama ni bilo dolg čas. Bricova soproga je napredna ženska. Ona je prišla v Ameriko po vojni. Pripovedovala nama je zanimivosti in o težkih časih med vojno v starem kraju. Delala je za Rudeči križ, torej je videla marsikaj in veliko izkusila.

Zvečer se je povrnil Lojze. Razgovarjali smo se dolgo v noč. Drugi dan sva odpotovala. Lepa hvala za gostoljubnost.

Lawrence je bila pred leti zelo živahna naselbina. Bila je ena najnaprednejših v Penni. Socialistični klub je bil v nji prava trdnjava. Bila je sedež raznih naših zborov. V nji se je vršila tudi tista konferenca (katera je bila nedavno opisana v Proletarcu, v pregledu dela pennsylvanskih sodrugov), ki je obsodila znano springfieldsko konferenco, se zgražala nad gotovimi tedanjimi odborniki JSZ, in nato šla v mrtvilo. Mnogo klubov v pennsylvanskih naselbinah je potem razpadlo. Naš pokret se je v njih dvignil po reorganizaciji konference JSZ., in tudi ta se je vršila na Lawrenceu.

Enaka usoda, kot zadene marsikakšno rudarsko mesto, je zadela tudi Lawrence. Dela se slabo že mnogo let. Kjer je dela malo, kjer je delo nestalno, tam zavlada mrtvilo namesto prejšnje živahnosti. Stavka se je vrstila za stavko. Kompanija se je v sedanjih stavki zavzela, da uvede odprto delavnico. "Vrnite se na delo, ali pa greste iz kompanijskih stanovanj," je bil ukaz. Stanovanj ima kakih tri sto. Ker se niso hoteli vrniti, je bilo treba izvršiti drugi del ultimatumov. Stavkokazov (importiranih) ima kompa-

nija precej. Stražijo jih gunmani, kozaki ali kakor jih že imenujejo, katere plačujejo skebje.

Naselbina Lawrence je zelo prizadeta, ker ji je zgorela dvorana, katera je bila last društva št. 245 SNPJ. (Je pri Izobraževalni akciji JSZ.) Klub št. 184 JSZ. je bil, kot omenjeno, med najaktivnejšimi v Zvezi, ali sedaj v danih okoliščinah ne more biti.

Premogovnik, ki pride v poštev, je Montour No. 4, in je last Pittsburgh Coal kompanije. Skebov je ba- je okrog 300 raznih narodnosti.

Naši rojaki žive v težkih razmerah. Toliko so se že borili in toliko prestali, a težka pest kapitalizma, ki ga tu reprezentira Pittsburgh Coal Company, jih davi in davi. Veliko se jih je izselilo, a tudi drugod je slabo.

Ni drugače, vztrajati moramo, ker vemo, da mora sistem kakršen je, izginiti, predno je mogoča svoboda in pravica za delavce.

Konferenca J. S. Z. v Barbertonu.

V smislu sklepa zadnjega zbora ohijske konference, se bo vršilo prihodnje zborovanje ohijske konference v Barbertonu dne 30. oktobra, ali zadnjo nedeljo v mesecu. Odkar smo zadnjič zborovali v tej naselbini je preteklo nekako leto in pol. Vsi, ki smo bili ob tej priliki navzoči, se še spominjamo dotičnega zborovanja — in barbertonskih sodrugov ter somišljenikov. Nadejamo se, da bo tudi prihodnje zborovanje v Barbertonu ravno tako uspešno kot je je bilo pred letom in pol.

Anton Garden,
tajnik ohijske konference J.S.Z.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo dopoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102—R 2.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street
Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izveniš tork in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-
galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
štrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

✠ V ŠČIPCI. ✠

NE PRIDE V POŠTEV.

Pirčeva "Amerika" pravi, da Anton Garden "ne pride v poštrev". Garden kandidira za koncilmana v clevelandsko mestno zbornico. Je socialist, po narodnosti Slovenec, poštenjak, je sposoben, pozna potrebe slovenske naselbine in ljudstva vobče, je študiral v Dubuque in Brookwoodu — a vzlic temu ne pride v poštrev. Čemu ne? — Jerry Pengov.

LEPO VEDENJE.

V nekem samostojnem društvu imajo spor radi člana, ki je prišel k svojemu sobratu, in mu v svoji pohotnosti insultiral ženo. Sledil je pretep, in afera je bila prenešana na sejo dotičnega društva. Pravilnejše bi bilo, da bi dotičnika, ki se obnaša kakor nihče, po srbsko poučili, da se ovako ne divani, potem bi mu dali knjigo o lepem vedenju, katere se bi moral naučiti na pamet in se ravnati po nji. — Član, ki opazuje.

"A.S." POSTAL BOLJŠEVIŠKI LIST.

Glasiło frančiškanske klerikalije piše dne 12. avgusta, da bi jejo premogari odločilni boj proti kapitalizmu. In ker je klerikalija s svojimi patri in pogrebnim voditeljem z njimi, je naslovila milo prošnjo za milodare v pomoč premogarjem, ki so v odločilnem boju proti kapitalizmu. Apel ni samo znak brezmejne hinavščine in demagogije, ampak tudi brezmejne nevednosti. Nihče, ki delavsko gibanje količkaj pozna, ne bo šel trditi, da so premogari v odločilnem boju proti kapitalizmu. Apel "Am. Slovenca" je Judežev klic.

STRAŠNE REČI SE GODE V COLLINWOODU.

V Collinwoodu se že dolgo bombardirajo z resignacijami in s "politiko". Ven s politiko, vpije politika, in nato kliče, "resigniraj!" in "resigniram!" Prepirajo se radi točajev, oskrbnika, in nato rabuka. Bum, bum, bum! Malomeščanska politika se valja po tleh v kolobarju malih politikantov — in tako imamo vse polno bum, bum, bum, ter konkuriramo sheboyganskemu fajmoštru ter njegovemu trum, trum, trum! Treba bo malo več luči! Upam, da kmalu posveti! —

"RADNIK" SE MOTI.

"Radnik" z dne 10. avgusta opisuje nekega D. Rokova, o katerem pravi, da je pristopil v komunistični pokret l. 1917. V Zedinjenih državah tedaj še ni bilo komunističnega pokreta. Levokrilaško gibanje je dobilo zamah šele leto pozneje, in prva komunistična stranka je bila organizirana v jeseni l. 1919.

UGANKA.

Kaj je glavna razlika med clevelandsko in čikaško slovensko naselbino?

Kdor pošlje najboljši odgovor, dobi v nagrado Seliškarjevo zbirko "Trbovlje", "Bezručove "Šlezke pesmi" in Fran Levstikove "Poezije".

Izmed ostalih bo vsakdo, katerega odgovor bo publiciran, dobil Seliškarjevo zbirko pesmi "Trbovlje".

Listu v podporo.

XXII. Izkaz.

Chicago, Ill.: Klub št. 1, JSZ., preostanek piknika v Riverview \$30.

Cleveland, O.: Vinc. Jurman \$5.

Lisbon, O.: Jacob Bergant 25c.

Milwaukee, Wis.: Po \$1: Anton Magister, John Verant, Frank Pobah, Frank Savicki; Ahacij Sušnik 70c, Joseph Leskay 60c; po 50c: Nande Kuhar, Mary Golob, Louis Evanich, Rudy Tortasn, Fred Sniogu, Frank Faletich, Louis Vene, Rudy Prosen, Anton Buchar; po 25c: Anton Stalen, John Zayes, Joseph Evanich, Andrew Evanich, Joseph Povsic (poslal in nabral A. Sušnik), skupaj \$11.05.

Jerome, Pa.: Joseph Tursich 25c.

Lorain, O.: Neimenovan 50c. Skupaj v tem izkazu \$47.05. Zadnji izkaz \$442.80, skupaj \$489.85.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenskem Del. Domu, 15333 Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se sej redno, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — Tajnik.

NI DVOMA

da so naše hipoteke (mortgage) in bondi ali obveznice danes ravno tako varne, kakor so bile prošlih 40 let. Razsodnim vlagateljem služi pri njih odločevanju naše izkustvo.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE., vogal 19. ul., CHICAGO, ILL.

OTTO KASPAR, predsednik.

Denarne pošiljatve v Jugoslavijo po zmerni ceni.

